

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Grenscorridor N69

Voorlopig Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

30 juli 2014 / rapportnummer 2742-41

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord Brabant heeft het voornemen om een nieuwe verbindingsweg tussen de bestaande N69 (Luikerweg) en de A67 aan te leggen (hierna 'de Westparallel'). Het doel van deze verbinding is de bereikbaarheid en leefbaarheid op en rond de N69 van de zogenoemde Grenscorridor N69¹ te verbeteren. Ten behoeve van de besluitvorming over het provinciale inpassingsplan (PIP) is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Provinciale Staten van Noord Brabant zijn bevoegd gezag.

In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'²) zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER (en de aanvulling tezamen).

Het MER biedt een uitgebreid overzicht van alle (optimalisatie)alternatieven en –varianten die onderzocht zijn. Daaruit blijkt dat het MER een belangrijke rol heeft gespeeld in de zoektocht naar alternatieven en varianten waarbij negatieve gevolgen voor het milieu zo veel mogelijk worden voorkomen.

Desondanks signaleert de Commissie bij de toetsing van het MER een aantal tekortkomingen.

Zij acht het opheffen ervan essentieel voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming over het inpassingsplan. De tekortkomingen betreffen:

- de navolgbaarheid van het MER over de trechtering van alternatieven;
- de beschrijving van een alternatief of maatregelen waarbij gevolgen op habitattypen van Natura 2000 gebieden door toename van stikstofdepositie kunnen worden voorkomen;
- de beschrijving van een alternatief of maatregelen waarmee een toename van verstoring door wegverkeer op doelsoorten van Natura 2000-gebieden kan worden voorkomen;
- een beschrijving van de effecten op het landschap in relatie tot de waardering van aangestaste landschapselementen;
- de locaties en omvang van overschrijdingen van geluidsnormen en overschrijdingen van richtlijnen voor hinder/schade door trillingen.

De Commissie acht dit essentieel voor de besluitvorming omdat het MER geen duidelijk inzicht geeft in de milieuafwegingen die voor het PIP gemaakt worden en omdat het onzeker is of het voornemen kan voldoen aan de eisen van de Natuurbeschermingswet 1998. De Commissie adviseert om eerst een aanvulling op het MER op te stellen en pas daarna een besluit te nemen.

¹ Grofweg het gebied dat wordt begrensd door de Belgische grens aan de zuidzijde, de Randweg Eindhoven en de A67 aan de noordzijde, de provinciale weg N397 Eersel-Bergeijk (in zuidelijke richting tot aan de Belgische grens) aan de westzijde en de A2-Zuid Leenderheide-Leende (in zuidelijke richting tot aan de Belgische grens) aan de oostzijde.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens vindt u in bijlage 1 bij dit advies of op www.commissiemer.nl

2. Gesignaleerde tekortkomingen

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en doet zij aanbevelingen voor de op te stellen aanvulling. Deze aanbevelingen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming.

2.1 Navolgbaarheid van de trechtering/optimalisatie van alternatieven

Het MER geeft uitgebreide effectbeschrijvingen in vele rapporten van alle alternatieven, varianten en optimalisaties. Daarin worden vooral de stappen in het proces van de trechtering en optimalisering van alternatieven en de milieugevolgen van deze optimalisaties beschreven. Door deze uitgebreide beschrijving is het moeilijk te achterhalen wat nu precies de afwegingen en belangrijkste conclusies zijn geweest. Het is onduidelijk waar milieueffecten bepalend geweest zijn en waar zijn de bestuurlijke afwegingen doorslaggevend geweest voor de gemaakte keuzen.

De Commissie adviseert in een aanvulling de hoofdconclusies en belangrijkste (milieu)afwegingen nog eens samengevat en expliciet gemaakt worden. Beschrijf daarbij alleen de afwegingen die onderscheidend zijn in hun doelbereik en/of milieugevolgen.

2.2 Effecten landschap

Uit de beschrijving van de effecten op het landschap blijkt dat er grote verschillen tussen de Optimalisatiealternatieven zijn. Bij de beoordeling van de alternatieven vallen de verschillen onderling allemaal tegen elkaar weg, waardoor het landschap in de uiteindelijke keuze voor het PIP-voorkeursalternatief geen rol gespeeld lijkt te hebben. Dit wordt, ondanks de zeer uitvoerige en gedetailleerde effectbeschrijvingen, veroorzaakt doordat de landschapswaardering geen expliciete rol lijkt te hebben gespeeld in de zwaarte van de effecten. Nu lijkt de verstoring van een landschappelijk ensemble ongeveer even zwaar te wegen als de verstoring van een zichtlijn. Door expliciet in te gaan op zowel waardering van een landschap als op de ingrijpendheid van een maatregel ontstaat een meer gedifferentieerd beeld van de gevolgen van de tracévarianten. De omissie heeft als gevolg dat het MER op het punt van landschap geen navolgbare conclusies trekt ten aanzien van effecten bij de diverse varianten.

In het MER is gezocht naar alternatieven die de minste schade aan het landschap toebrengen. De mogelijkheid om door middel van een kwalitatief hoogwaardig ontwerp van de weg landschappelijke kwaliteit toe te voegen lijkt daaraan ondergeschikt te zijn gemaakt. Er wordt bovendien een groot aantal inpassingsmaatregelen beschreven om de effecten op het landschap te mitigeren, waarvan de gemeente Veldhoven, de gemeente Bergeijk en de Dorpsraad Westervhoven aangeven dat het onduidelijk is of deze werkelijk ten uitvoer worden gebracht omdat de juridische borging ontbreekt. Het is onduidelijk welke inpassingsmaatregelen wettelijk vereist zijn en welke maatregelen later bij de Gebiedsimpuls uitgevoerd zullen worden en dus nog niet bij de effectbeschrijving meegewogen zijn.

De Commissie adviseert de waardering van het landschap naast de effecten op het landschap expliciet te maken. Beschrijf vervolgens of, en zo ja, welke gevolge dit heeft voor de beoordeling van de Optimalisatiealternatieven en de conclusies over het voorkeursalternatief in het PIP. Geef vervolgens aan welke inpassingsmaatregelen bij de effectbeoordeling meegewogen zijn en welke niet. Maak daarbij onderscheid tussen inpassingsmaatregelen die wettelijk vereist zijn en maatregelen die later als onderdeel van de Gebiedsimpuls uitgevoerd zullen worden.

2.3 Effecten stikstofdepositie Natura 2000-gebieden

Uit het MER blijkt dat alle onderzochte varianten zullen leiden tot een toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitatype in omliggende Belgische en Nederlandse Natura 2000-gebieden. Voor al deze gebieden is sprake van een overbelaste situatie waarbij de kritische depositiewaarden in de huidige situatie al ruim wordt overschreden. De Commissie is het daarom niet eens met de conclusie, die in het MER en de Passende beoordeling wordt getrokken, dat deze toename in stikstofdepositie niet zal leiden tot aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van de Natura 2000-gebieden. De Commissie geeft hiervoor de volgende argumenten:

- de toename van stikstofdepositie is groter dan 0,051 mol per hectare per jaar. Dit is de grenswaarde die door de Provincie wordt gehanteerd in haar Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant van 21 oktober 2010;
- bij de beoordeling van de effecten wordt geanticipeerd op reguliere beheersmaatregelen die voor de omliggende Natura 2000 gebieden worden getroffen. Deze maatregelen bieden geen zekerheid dat de extra depositie van de nieuwe wegverbinding voldoende gemitigeerd wordt. De reguliere maatregelen dienen sowieso te worden uitgevoerd om een gunstige staat van instandhouding te bereiken, en hebben geen directe samenhang met de aanleg van de N69³;
- de in het MER beschreven beheermaatregelen zijn alleen van toepassing op de Nederlandse Natura 2000-gebieden en bieden daarom geen zekerheid dat aantasting van natuurlijke kenmerken van de Belgische Natura 2000-gebieden voorkomen kan worden.

Daarmee ontbreekt in het MER een beschrijving van maatregelen of een alternatief waarmee aantasting van natuurlijke kenmerken en waarden van Natura 2000 gebieden voorkomen kan worden. Van de beheermaatregelen die in het MER genoemd worden ontbreekt ook een onderbouwing van de effectiviteit van deze maatregelen om de toename van de alternatieven te mitigeren⁴ en de zekerheid dat deze beheermaatregelen specifiek voor de N69 Westparallel zullen worden ingezet.⁵

³ Zie ook de zienswijze van Brabantse Milieufederatie, de Vereniging Werkgroep voor Natuurbehoud en Milieubeheer Eindhoven en omgeving, IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem, Stichting Milieuwerkgroep Kempenland, Actiegroep "Riethoven en N69 Oplossing" en veel anderen.

⁴ Bij het onderdeel van "Leenderbos etc." de Keersopperbeemden wordt wel een meer gedetailleerde ecologische onderbouwing gegeven, zie daarvoor de opmerkingen bij paragraaf 2.4.

⁵ Zienswijzen van verschillende belangengroepen zoals de Brabantse Milieufederatie, de Vereniging Werkgroep voor Natuurbehoud en Milieubeheer Eindhoven en omgeving, IVN Veldhoven-Eindhoven-Vessem, Stichting Milieuwerkgroep

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER en de Passende beoordeling voorafgaande aan de besluitvorming in beeld te brengen met welke maatregelen / welk alternatief aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden wordt voorkomen. Kwantificeer daarbij ook de effectiviteit van de maatregelen en onderbouw de uitvoerbaarheid hiervan (zie ook paragraaf 2.5 van dit advies).

2.4 Effecten door verstoring op Natura 2000 doelsoorten

In de Passende beoordeling ontbreekt een beschrijving van de effecten van verstoring op Natura 2000 doelsoorten. Deze informatie staat wel in het Achtergrondrapport Ecologie. Daarin constateert de Commissie dat bij de beoordeling van effecten door geluidverstoring van de weg onjuiste kritische grenswaarden zijn gehanteerd. Men gaat in het Achtergrondrapport uit van een kritische grens van 42 dB(A) voor open landschappen en 48 dB(A) voor bossen (p.103, Achtergrondrapport Ecologie). Volgens de geciteerde Reijnen et al. 1992 moet dit echter net andersom zijn, namelijk: 47 dB(A) voor weidevogels en 42 dB(A) voor bosvogels. Ook voor halfopen landschappen moet 42 dB(A) worden gehanteerd (zie bijvoorbeeld Grontmij voor RWS in Natuurtoetsen snelheidsverhoging 130 km/uur, 2012). Op basis van het MER en het toepassen van de juiste kritische grens blijkt dat voor de instandhoudingsdoelsoorten boomleeuwerik, nachtzwaluw en roodborsttapuit de geluidstoename boven de kritische grens zal zijn.

In het MER wordt desondanks geconcludeerd dat er ondanks een verstoring boven de kritische grens geen gevolgen voor de doelsoorten boomleeuwerik, nachtzwaluw en roodborsttapuit zullen zijn omdat:

- deze soorten ondanks de hoge verstoring in de gebieden aanwezig zijn;
- er voor deze soorten geen uitbreidingsdoel, maar een behoudsdoel is vastgelegd.

De Commissie is het niet eens met deze conclusie en geeft daarvoor de volgende redenen:

- het voorkomen van deze soorten wil niet zeggen dat er geen gevolgen zijn. Een optimaal biotoop kan door geluidbelasting suboptimaal zijn geworden met lagere dichtheden;
- de populatiegrootte van boomleeuwerik in "Leenderbos etc." ligt eerder onder dan boven hun streefwaarde (53 waar 55 als doel is opgegeven);
- naast geluid zijn met name boomleeuwerik en nachtzwaluw ook zeer gevoelig voor de toenemende depositie (zie tabel p.18-19 in eerder genoemde Grontmij-RWS rapport).

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER en de Passende beoordeling de effecten van geluidverstoring op daarvoor gevoelige doelsoorten te beoordelen aan de hand van de juiste kritische grenswaarden. De Commissie adviseert vervolgens inzicht te geven in eventuele mitigerende maatregelen om deze verstoring te voorkomen. Beschrijf daarbij de effectiviteit van deze maatregelen.

Kempenland, Actiegroep "Riethoven en N69 Oplossing", Stichting Oplossing N69 Bewonersoverleg Dommelen en anderen wijzen ook op het feit dat er een toename van stikstof is op een groot aantal habitattypen van Natura 2000-gebieden, waar de kritische depositiewaarden al ruimschoots worden overschreden.

2.5 Mitigatie door grondwatermanipulatie

Bij het deelgebied de “Keersopperbeemden” van het Natura 2000-gebied “Leenderbos etc.” wordt een gedetailleerde ecologische onderbouwing gegeven bij de te nemen mitigerende maatregelen. Er is in dit gebied sprake van toenames van ruim 15 mol op het reeds overbelaste doelhabitat “Vochtige alluviale bossen” (beekbegeleidend bos, H91E0C). Binnen het voornemen worden mitigerende maatregelen getroffen (het aanbrengen van een weerstandbiedende laag over circa 300 m ter hoogte van het doelhabitat beekbegeleidend bos en die op zijn beurt te mitigeren door buiten het seizoen te werken en de oorspronkelijke waterbodem weer terug te zetten, zodat geen effecten optreden op een stroomafwaarts gelegen paaiplaats van de N2000-habitat instandhoudingsdoelsoort beekprik. Daarnaast wordt een aantal greppels gedempt in de buurt van dat bos). In de Passende beoordeling wordt gesteld dat het een bewezen maatregel is om de effecten van (een toename van) stikstofdepositie te mitigeren door verhoging van de grondwaterstand, in dit geval van de Keersopperbeemden. Het is echter niet aangetoond dat als gevolg van de stijging van de grondwaterstand geen risico's ontstaan voor interne eutrofiering als gevolg van eventuele hoge sulfaatconcentraties. Tevens is onduidelijk in hoeverre water van de nieuwe weg uiteindelijk in de Keersop terecht kan komen.⁶

De Commissie adviseert in een aanvulling de effectiviteit van de voorgestelde mitigatie in meer detail te analyseren door de risico's voor interne eutrofiering als gevolg van eventuele hoge sulfaatconcentraties en afstromend wegwater in kaart te brengen. Hierbij dient niet alleen te worden gekeken naar de effecten op het Natura 2000-instandhoudingsdoel Vochtige alluviale bossen, maar ook op de natte hooilanden van de Keersopperbeemden.

2.6 Normoverschrijdingen geluid en hinder/schade trillingen

In het MER is aangegeven dat in de huidige situatie geluidsnormen worden overschreden (pagina 22 van het MER)⁷ en dat er hinder en schade door trillingen van zwaar verkeer optreden. In het MER ontbreekt (kwantitatieve) informatie over de locaties en omvang van deze overschrijdingen van geluidsnormen en overschrijdingen van richtlijnen⁸ voor hinder/schade door trillingen. Het MER geeft geen antwoord op de vraag of deze overschrijdingen met het voornemen worden weggenomen.

⁶ Zie zienswijze van de Brabantse Milieufederatie Noord-Brabant.

⁷ Het is de Commissie niet duidelijk wat voor overschrijdingen dit zouden kunnen zijn en waar deze optreden. Is er sprake van een nog niet opgeloste saneringsituatie?

⁸ Voor trillingen gelden geen wettelijke grenswaarden, wel gelden er, mede ingevuld door jurisprudentie algemeen geaccepteerde richtlijnen.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER (kwantitatieve) informatie over de locaties en omvang van de huidige overschrijdingen van geluidsnormen en overschrijding van richtlijnen voor hinder/schade door trillingen te geven en aan te geven of deze overschrijdingen met het voornemen worden weggenomen.

3. Aandachtspunten voor de besluitvorming

De Commissie wil met onderstaande aanbevelingen een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming. De opmerkingen in dit hoofdstuk hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen.

3.1 Doelbereik geluid en trillingen

De afname van het aantal woningen met een geluidsbelasting van meer dan 50 dB in de alternatieven (zie tabel 5.3, p. 89) is relatief laag, namelijk circa 420 woningen. Deze aantallen gelden verhoudingsgewijs ook voor het aantal ernstig gehinderden en slaapverstoorden. Niet duidelijk wordt gemaakt in hoeverre met deze afname wordt voldaan aan de doelstelling.

De Commissie beveelt aan bij de toelichting van het PIP uiteen te zetten in hoeverre de afname van de geluid- en trillinghinder in de kernen van Waalre, Aalst en Valkenswaard overeenkomt met de eerder voorgenomen doelstelling voor de verbetering van de leefbaarheid in deze woonkernen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van de provincie Noord Brabant

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van de provincie Noord Brabant

Besluit: vaststellen provinciaal inpassingsolan

Categorie Besluit m.e.r.: C 1.2
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: aanleg van een nieuwe verbindingsweg tussen de bestaande N69 (Luikerweg) en de A67

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 19 januari 2013
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 21 januari 2013 t/m 4 maart 2013
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 17 januari 2013
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 9 april 2013
kennisgeving MER: 14 mei 2014
ter inzage legging MER: 19 mei 2014 t/m 30 juni 2014
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 16 mei 2014
voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 30 juli 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. B. Barten (werkgroepsecretaris)

drs. R. During

ir. J.A. Huizer

drs. S.R.J. Jansen

ir. J.E.M. Lax

M.A.J. van der Tas (voorzitter)

ir. Th.G.J. Witjes

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot

duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Ontwerp Provinciaal Inpassingsplan Nieuwe Verbinding Grenscorridor N69 inclusief daarin genoemde bijlagerapporten, waaronder het MER.

De Commissie heeft kennis genomen van 132 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 2 juli 2014 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Voorlopig Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Grenscorridor N69

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

